

دفتر امتحان

تحيّة للممتحنين وللممتحنات،

يجب قراءة التعليمات في هذه الصّفحة والعمل وفقاً لها بدقّة . عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدّي إلى عواقب مختلفة وحتىّ إلى إلغاء الامتحان . أعدّ الامتحان لفحص التحصيلات الشّخصيّة، لذلك يجب العمل بشكل ذاتيّ فقط . أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير، ولا يُسمح إعطاء أو الحصول على موادّ مكتوبة أو شفهيّة .

لا يُسمح إدخال موادّ مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، ما عدا " موادّ مساعدة يُسمح استعمالها" المفصّلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من وزارة التربية والتعليم . كما لا يُسمح إدخال هواتف خلويّة أو أجهزة إلكترونيّة أخرى إلى غرفة الامتحان . استعمال موادّ مساعدة لا يُسمح استعمالها سوف يؤدّي إلى إلغاء الامتحان . بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدّفتر للمراقب ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء .

يجب التّقيد بنزاهة الامتحانات!

تعليمات لامتحان

1. يجب التّأكد بأنّ تفاصيلكم الشّخصيّة مطبوعة على ملصّقات الممتحن التي حصلتم عليها . لا يُسمح إضافة أو تغيير أيّة تفاصيل في الملصّقات، وذلك لمنع عواقب في تشخيص الدّفتر وفي تسجيل العلامات .
2. في حال عدم حصولكم على ملصّقة، يجب ملء التّفاصيل في المكان المعدّ لملصّقة الممتحن، بخطّ يد .
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدّفتر (في المنطقة المخطّطة)، لأنّه لن يتمّ مسح ضوئيّ لهذه المنطقة .
4. للمسوّدة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدّة لذلك فقط .
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق . الدّفتر الذي يُسلّم ناقصاً يُثير الشّكّ بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات .
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدّفتر، لأنّ الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم .

نتمنّى لكم النّجاح!

עברית: ספרות ולשון
לבתי ספר ערביים

הוראות

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון – ספרות	–	50 נקודות
חלק א – סיפורת		
חלק ב – שירה		
פרק שני – לשון	–	50 נקודות
סך הכול	–	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

- ד. הוראות מיוחדות: (1) יש לענות על כל השאלות בגוף השאלון, לפי ההוראות.
(2) דפי הטיוטה בסוף השאלון נועדו לשאלון כולו.
(3) שימו לב לכתב, לכתוב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.
(4) אין להשתמש במילון.

שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

פרק ראשון: ספרות (50 נקודות)

בפרק זה שני חלקים:

חלק א – סיפורת (שאלות 1–3): 25 נקודות

חלק ב – שירה (שאלות 4–6): 25 נקודות

ענו על שאלה **אחת** מכל חלק; סך הכול יש לענות על **שתי שאלות** בפרק זה.

חלק א – סיפורת (25 נקודות)

ענו על **אחת** מן השאלות 1–3. בשאלה שבחרתם ענו על כל הסעיפים א–ג.

1. **שלמה המלך והדבורה** / חיים נחמן ביאליק

א. לפניכם קטע מן הסיפור ובו משל. קראו את הקטע, וענו על השאלה שאחריו.

ככה השיבה הדבורה גמול למלך.

ובלילה ההוא הוסיף שלמה על משלי חוכמתו אשר כתב על ספר גם את המשל הזה:

בז לדבר יִחַבֵּל לוֹ.

הסבירו מהו הלקח במשל זה, וכיצד הוא בא לידי ביטוי בסיפור כולו. (10 נקודות)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

ב. קראו את הקטע שלפניכם, וענו על השאלה שאחריו.

ודבורה קטנה התנשאה מקרב המחנה, ותישר וַתַּעַף עד לפני המלך ותעמוד ותאמר:
 - הנני בידך, אדוני המלך! אנוכי החוטאת!
 - את?! - נהם שלמה ככפיר ואפו כלפיד יבער - על אף המלך? ולא יגורת מפני האף?
 - אל באף, אדוני המלך! חלילה לבת אמתך מפגוע בזדון באף משיח ה', כי רק מאיוולת
 ומבלי דעת. ואני דבורה קטנה ורכה, ימיי מספר, וסְכָלָה, סכלה אני מאוד.
 לא למדתי עוד דעת להבחין בין אף לפרח ובין אף לאף.

[...]

והדבורה הוסיפה אומץ ותדבר:

- ולו יהי כי חטאתי, האין תפארת מלכים נשוא פשע? [...] ומי יודע אם לא יבוא יום
 ומצא אדוני המלך חפץ ומועיל גם בקטנת ארץ כמוני, והשיבותי גמול לאדוני המלך.
 הדברים האלה הצהילו כה את לב המלך עד כי סרה כמעט מעליו כל רוחו הרעה,
 ובתיתו קולו בשחוק ענה ויאמר:

- אי עזת מצח! הבך ימצא המלך חפץ ומועיל? אם את תגמלי לו? נוסי כרגע, ואם אֵין...
 עוד הדבר בפי המלך, והדבורה הקטנה פרשה כנפיים ואיננה.

לפניכם לקח נוסף שאפשר ללמוד מן הסיפור: בעימות עם אדם חזק ממך דַּבֵּר אליו ברכות ובענווה כדי לשכך את
 חמתו. אם תדבר אליו בעצבנות ובתוקפנות, רק תגביר את כעסו ותזיק לעצמך.
 הסבירו כיצד הלקח הזה בא לידי ביטוי בדבריה ובהתנהגותה של הדבורה בעימות בינה לבין שלמה המלך.

הביאו ציטוטים מן הקטע שבסעיף ב כדי לבסס את תשובתכם. (7 נקודות)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

ג. קראו את הקטע שלפניכם, וענו על השאלה שאחריו.

וייקץ שלמה וייתר ממקומו. וידע את אשר נעשה לו, ויחר אפו, כי חד הכאב מאוד - כפי המאִכָּלֶת! וגם אפו בצק ויאדם כרימון. ויבקש שלמה את בת המרי לייסרה כזדונה; ויחפש וימשש - ואיננה, כי עד כה ועד כה והפוחזת נמלטה על נפשה ותיעלם. ואף המלך עודנו תופח וצָבָה מרגע לרגע, ויפרוץ לרוב, עד היותו כקישוא, ויזעף לב המלך בקרבו, וכל פניו הפכו חומץ.

[...]

ודממת אלוהים נפלה פתאום בכל המחנות. אין נודד כנף ומזמזם. אז הכירו וידעו כולם כי אכן גדול ועצום האף, עצום ורב עד מאוד.

ואף המלך פָּשָׁה בינתיים, הוֹסֵף ופָּשָׁה, ויהי כנאד ממולא עד שפתו חדודי זכוכית ומחטים דקים ולוהטים הבוקעים לצאת. ויצעק המלך בכאבו ובחמת אפו הבוער.

הביאו מן הקטע שבסעיף ג שתי דוגמאות לדימויים ציוריים. בחרו באחד מן הדימויים ופרשו אותו.

(8 נקודות)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

שימו לב:
המשך השאלון בעמוד הבא.

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

2. אגדת שלושה וארבעה / חיים נחמן ביאליק

קראו את הקטעים I–III שלפניכם, וענו על שלושת הסעיפים א–ג שאחריהם.

קטע I בת חמודות יפהפייה הייתה למלך שלמה, אשר אין בכל הארץ משלה. [...] והנערה נפלה וזרה מעודה בדרכיה מכל בנות גילה, ותמאס בשאון היכלי עונג. ותבחר להתהלך בודדה ודוממה בגן המלך. [...] ובהגיע לה עת דודים, ויבואו בני המלכים מקרוב ומרחוק לדבר בה אל אביה, ואולם הנערה בת המלך הסתירה פניה מהם ולא שעתה לדבריהם.

[...]

וייוואשו ממנה בני המלכים ולא יספו לשחר פניה.

קטע II הבוקר אור והשמיים היטהרו, ובת המלך עלתה על הגג, כמשפטה יום יום, ותרא את הנער הזר, ותעמוד מרחוק ותשאל:

- מי אתה ומי הביאך הלום?

[...]

ותחמול עליו בת המלך, ותורידהו בלאט אל חדרה, ותרחצהו ותלבישהו ותאכילהו ותשקהו, וישובו אליו כרגע זיו פניו ורוחו הטובה. ותראהו והינה הוא יפה אף נעים, ותשמח עליו מאוד ותמתק לה שבתו עימה.

[...]

ובת המלך ראתה את חוכמת הנער המסכן ואת שכלו הטוב ואת בר לבבו, ותאהבהו בכל לבבה ובכל נפשה. ויהי היום ותאמר אליו:

- הטובה אני בעיניך לקחת אותי לאישה?

[...]

והוא גם הוא השיב לה דברי אהבה שבעים ושבעה, ויכרתו שניהם ברית אהבת עולם.

[...]

והסריסים לא ידעו מכל הדברים האלה קטנה וגדולה, כי אין כמוהם אנשים ישרים ונאמנים, וישימו לילות כימים וישקדו על משמרתם במאוד מאוד.

(שימו לב: קטע III בעמוד הבא.)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

קטע III וַיִּפֶן הַמֶּלֶךְ אֶל הַנְּעֵרָה וַיִּשְׁאַלְנָהּ בַּחֲרֵי אָף:

- סוררה, הגידי מה לעלם הזה פה? מי הביאו הנה?

ותיפול הנערה לרגלי המלך ותאמר:

- אל באפך, אבי המלך! כי רק עם אלוהים היה הדבר. הוא שלח את מלאכו הנשר,

וַיָּבֵא אֵלַי עֵלֶם חֲמוּדוֹת, וְאֵהִי לוֹ לְאִישָׁהּ. קַחְהוּ אֵלַיךְ וּבִרְכָהוּ, אֲבִי!

[...]

וישמע שלמה את דברי הפלאות והאמת האלה, וַיִּבֶן כִּי הוּא הַנְּעֵר הָעֲנִי אֲשֶׁר הוֹרָאָה

במראות הכוכבים, ויאמר:

- עתה ידעתי כי אין חוכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'.

והזקנים ראו כי שבה חמת המלך מעליהם ותחי רוחם, ויקומו מן הארץ ויישאו

כפיהם הַשָּׁמַיְמָה ויאמרו: "ברוך אלוהים הנותן אישה לאיש".

א. לפניכם המשל שבסיום הסיפור.

שלושה המה נפלאו ממני וארבעה לא ידעתים:

דרך הנשר בשמיים, דרך נחש עלי צור,

דרך אונייה בלב ים ודרך גבר בעלמה.

הסבירו את הלקח במשל זה.

כתבו אילו מן הדוגמאות המובאות במשל זה באות לידי ביטוי בסיפור, וכיצד הן באות לידי ביטוי.

(8 נקודות)

(שימו לב: המשך השאלה בעמוד הבא.)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

ב. לפי הסיפור כולו, האם הגורל הוא הקובע את הזיווג הנכון? הסבירו את תשובתכם, והדגימו אותה מן הסיפור. (12 נקודות)

ג. הסריסים מזקני ישראל הם דמויות משנה בסיפור. על פי קטעים II–III, הסבירו את תפקידם בסיפור ואת הקשר שלהם ללקחים הנלמדים מן הסיפור. (5 נקודות)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

שימו לב:
המשך השאלון בעמוד הבא.

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

3. שלמה ושלושת האחים / חיים נחמן ביאליק

קראו את הקטעים I-II שלפניכם, וענו על שלושת הסעיפים א-ג שאחריהם.

קטע I וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ לְהַבְיָא שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת זָהָב וַיִּשֶׂם לְפָנֵיהֶם וַיֹּאמֶר:

- איש איש מכם יבחר לו כטוב בעיניו אחת מן השתיים: או כי ייקח מידי מֵאֵת זָהָב או כי יקבל מפי שלושת דברי עצה ותושייה, והיה לכם אם כה ואם כה גמול לעבודתכם. בחרו לכם.

והאחים נועצו בליבם, ויבחרו בזהב. וייתן להם המלך כשאלתם וישלחם לשלום.

הם יצאו מפתח הארמון, והצעיר בְּאֶחָיו התעשת ויאמר:

- אחי, מה עשינו? האל הזהב נשאנו את נפשנו בבואנו להתייצב לפני שלמה? הלמענו טרחנו את כל הטורח הזה? הבה נשיבה את צרורות הזהב למלך ולקחנו את דברי החוכמה תמורתם.

וילעגו לו שני אחיו כשומעם ויבְּזוּהוּ, ויוסיפו ללכת לדרכם, איש וצרור זהבו איתו.

ואולם האח הקטון שב כרגע על עקביו לבצע את חפצו.

ויהי כראות המלך אותו וכשומעו את שאלתו וַיֵּאָר אֵלָיו פָּנִים ויאמר:

- ראה שמעתך, ולקחתי מידך את הזהב המושָׁב, ונתתי לך תחתיו שלושת דברי עצה וחוכמה כאשר שאלת, ואלה הם:

בקש לך מלון עד בוא השמש.

בגאות מי הנהר - אל תעברנו.

מנע סודך מאישה, ואם גם אשת חיקך היא.

קטע II ויהי כבוא האיש לפני המלך וכדברו את דבריו, ויכירהו המלך כרגע, וידע את כל האמת, ויאמר:

- לך בשלום. נקי אתה מפשע. ליבי ליבי לנספים, על כן אשמח למשנה, כי דברי

עצתי היו לישועה לו אך לאחד, ויצילוהו ממוות. עתה שוב הביתה וזכרת, כי יקרה

החוכמה מזהב וכל חפצים לא ישוו בה.

(שימו לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

א. קראו את קטע I.

פרטו כיצד חוכמתו של שלמה באה לידי ביטוי בקטע זה. (8 נקודות)

ב. אחד הרעיונות שבאים לידי ביטוי בסיפור הוא בחירה בין טוב לרע. האדם יכול לבחור בדרך הטובה או בדרך הרעה, ולהחליט לעשות מעשה טוב או מעשה רע.

הביאו מן הסיפור דוגמה שבה הרעיון של בחירה בין טוב לרע בא לידי ביטוי, והסבירו מהי הבחירה ומה הן תוצאותיה. (12 נקודות)

ג. בסיפור זה מוצגות שלוש עצות. העצה השלישית היא "מנע סודך מאישה, ואם גם אשת חיקך היא".

בעצה זו באה לידי ביטוי תפיסה שלילית בנוגע לתכונות של אשת האח הצעיר. על פי הסיפור, הסבירו מהי התפיסה השלילית בנוגע לתכונותיה, ומהי המסקנה המשתמעת מן העצה עבור האח הצעיר. (5 נקודות)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

חלק ב – שירה (25 נקודות)

ענו על **אחת** מן השאלות 4-6. בשאלה שבחרתם ענו על כל הסעיפים א-ג.
4. קראו את השיר שלפניכם, וענו על שלושת הסעיפים א-ג שאחריו.

שירי סוף הדרך / לאה גולדברג

חלק א **הדרך יפה עד מאד – אמר הנער.**

הדרך קשה עד מאד – אמר העלם.

הדרך ארכה עד מאד – אמר הגבר.

ישב הזמן לנוח בצד הדרך.

צובעה השקיעה שיבתו בפז ואדם,

הדשא מבהיק לרגליו בטל הערב,

צפור אחרונה של יום מעליו מזמרת:

– התזכר מה יפתה, מה קשתה, מה ארכה הדרך?

חלק ב **אמרת: יום רוך יום ולילה – לילה.**

הנה ימים באים – בלבך אמרת.

ותראה ערבים ובקרים פוקדים חלונך,

ותאמר: הלא אין חדש תחת השמש.

והנה אתה בא בימים, זקנת ושבת,

וימיה ספורים ויקר מנינם שבעתים,

ותדע: כל יום אחרון תחת השמש,

ותדע: חדש כל יום תחת השמש.

חלק ג **למדני, אלהי, ברך והתפלל**

על סוד עלה קמל, על נגה פרי בשל,

על החרות הזאת: לראות, לחוש, לנשם,

לדעת, ליחל, להכשל.

למד את שפתותי ברכה ושיר הלל

בהתחדש זמנך עם בקר ועם ליל,

לבל יהיה יומי היום פתמול שלשום.

לבל יהיה עלי יומי הרגל.

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

א. בחלקים א-ב בשיר הדובר הוא אדם זקן המתבונן על חייו שחלפו.

על פי חלקים א-ב בשיר, מה הזקן חושב על חייו בסוף דרכו?

בתשובתכם התייחסו למשפט המסיים את חלק א ולמשפט המסיים את חלק ב:

הַתְזִכֹּר מַה יִפְתָּה, מַה קִשְׁתָּה, מַה אָרְכָה הַדֶּרֶךְ? (חלק א)

וַתִּדַע: חֶדְשׁ כָּל יוֹם תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. (חלק ב)

(8 נקודות)

ב. על פי תמונת השקיעה בבית 2 בחלק א, מה הן התחושות שהזקן חווה בעקבות מחשבותיו בשלב האחרון בחייו?

(7 נקודות)

ג. בחלק ג של השיר הדוברת מבקשת מאלוהים שימלא את משאלותיה.

הסבירו את משאלותיה של הדוברת – מה הם החיים שהיא מייחלת להם? הביאו דוגמאות לדבריכם מן השיר.

(10 נקודות)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

5. קראו את השיר שלפניכם, וענו על שלושת הסעיפים א-ג שאחריו.

לתמונת אמא / לאה גולדברג

<p>בית 3 ויותר ממנו את היום זוכרת את יגור־ילדותי, ונפשך כבר פתרה: עת תבוא אליך הבת הבוגרת, היא תביא את יאוש תוגתה שבגרה.</p>	<p>בית 1 תמונתך כה שלוה. את אחרת: קצת גאה ונבוכה על שאת - אמי. מלוה בדמעה ובחיוך מותרת ומעולם אינך שואלת: "מי?"</p>
<p>בית 4 כן. אבוא רצוצה ולא אשאל לשלומך. לא אבכה בחיקך, לא אלחש: "אמי!" את תדעי: זה שעזבני היה לי יקר מן ולא תשאליני: "מי?"</p>	<p>בית 2 לא תמהתי, לא רגזתי, עת באתי אליך מדי יום ביומו ואמרתי: "תני!" את הכל הבאת לי כמו ידך רק מפני שאני - אני.</p>

בשיר זה המשוררת משחזרת את היחסים המורכבים בינה לבין אימה.

א. תארו את היחסים בתקופת ילדותה של הבת בינה לבין אימה מנקודת המבט של הבת. הביאו דוגמאות לדבריכם מבתים 1-2 בשיר. (10 נקודות)

ב. מהו השינוי שחל ביחסים בין הבת לבין אימה בתקופת ההתבגרות של הבת? הביאו דוגמאות לדבריכם מבתים 3-4 בשיר. (7 נקודות)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

ג. השאלה בסוף השיר יכולה להתפרש בשתי דרכים.
הסבירו מה הן שתי הדרכים לפרש את השאלה הזאת. (8 נקודות)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

6. קראו את השיר שלפניכם, וענו על שלושת הסעיפים א–ג שאחריו.

מה נאמר למי? / נעים עריידי

<p>בית 3 מה יאמר אבינו שבשמים ומה יאמר אבינו שבאדמה אם נס לא יקרה ואם אש לא תבער האם נספיק לראות במו עינינו את מספר הכוכבים שבמנינם יהיו צאצאינו.</p>	<p>בית 1 מה נאמר למי על בני אדם, על עמים ועלינו. היכן נהיה היכן עכשו והיכן היינו. מה נאמר למי אתה עם מה ואני עם מי.</p>
---	---

<p>בית 4 הו, מה קשה הצפייה בלילה ומה קשה היא ביום איזוהי שפת הבדידות של אפנים דמויי אדם איזוהי השירה האמנות איזוהי השתיקה הטובה ביותר שכזעקת הכל מן הדם תוכל להסביר באמת את מה שאמר למי בזה הרגע המשלים.</p>	<p>בית 2 הבט קרוב בשפת המראות הבט רחוק ראה פיצד מאכלת האבות נועצת באפן חד את עיניה בעינינו. הבט פיצד נראים מרחוק זקנים נשים וטף בכעס רב ובענג רב מרחיקים את האילים מעלינו.</p>
--	--

הדובר בשיר מתאר את הקשיים שלו לכתוב שירה בהיותו משורר ערבי ישראלי, החי בין שתי תרבויות וכותב בשתי שפות: ערבית ועברית.

א. אל מי הדובר בשיר פונה, ומדוע הוא מציג שאלות רבות בבית 1? הביאו מן השיר דוגמאות לדבריכם. (10 נקודות)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

ב. בשורה 8 בבית האחרון יש אזכור לסיפור המקראי על קין והבל.

ויאמר, מה עשית? קול דמי אחיך צעקים אלי מן האדמה. (בראשית, פרק ד', פסוק י')

הסבירו מהו המסר של הדובר לקוראים באזכור הסיפור המקראי. (7 נקודות)

ג. המשורר מרבה להשתמש בחזרה על מילים בתחילת שורות בשיר (אנפורה).

הדגימו את השימוש באמצעי אומנותי זה בבית 3, והסבירו מהו הרעיון שאמצעי זה מדגיש. (8 נקודות)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

פרק שני: לשון (50 נקודות)

ענו על **חמש** מן השאלות 7-14 (לכל שאלה – 10 נקודות).

7. לפניכם קטע, ובו **חמישה** פעלים מודגשים.

ענו על **כל** הסעיפים א-ה שאחרי הקטע.

בסיפור "שלמה המלך והדבורה" מלכת שבא מציגה שתי אגודות פרחים ומבקשת משלמה המלך לבחור את האגודה שבה הפרחים חיים. שלמה המלך **נְבוֹך**, כי אינו יודע את התשובה, ואין אדם שאיתו הוא יכול **לְהִתְיַעַץ**. בעודו מתמהמה, **הִגִּיעָה** הדבורה שעקצה אותו בעבר, **הִתְעוֹפְפָה** וירדה אל אגודת הפרחים החיים. כך ידע שלמה את התשובה ו**נִצַּל** ממבוכה.

א. (1) ה**שורש** של הפועל **נְבוֹך** הוא _____.

(2) ה**בניין** של הפועל **נְבוֹך** הוא _____.

(3) כתבו פועל אחר **מאותו השורש בבניין הופעל**, על פי המשפט שלפניכם.

אורחת המלון _____ לאחר שנכנסה בטעות לחדר הלא נכון.

ב. (1) ה**שורש** של הפועל **לְהִתְיַעַץ** הוא _____.

(2) ה**בניין** של הפועל **לְהִתְיַעַץ** הוא _____.

(3) כתבו פועל אחר **מאותו השורש בבניין פיעל**, על פי המשפט שלפניכם.

פנו לעורך דין כדי ש _____ לכם בעניין הצוואה.

ג. (1) ה**שורש** של הפועל **הִגִּיעָה** הוא _____.

(2) ה**בניין** של הפועל **הִגִּיעָה** הוא _____.

(3) כתבו פועל אחר **מאותו השורש בבניין פעל (קל)**, על פי המשפט שלפניכם.

בשלט במוזאון כתוב במפורש: "אסור _____!"

ד. (1) ה**שורש** של הפועל **הִתְעוֹפְפָה** הוא _____.

(2) ה**בניין** של הפועל **הִתְעוֹפְפָה** הוא _____.

(3) כתבו פועל אחר **מאותו השורש בבניין הפעיל**, על פי המשפט שלפניכם.

סופת ההוריקן _____ מכוניות וגגות של בתים.

ה. (1) ה**שורש** של הפועל **נִצַּל** הוא _____.

(2) ה**בניין** של הפועל **נִצַּל** הוא _____.

(3) כתבו פועל אחר **מאותו השורש בבניין התפעל**, על פי המשפט שלפניכם.

איש המכירות _____ לפני הלקוח מפני שמכר לו מוצר פגום.

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

8. א. לפניכם ארבעה משפטים, ובכל אחד מהם יש שם מודגש. קראו אותם, וענו על הסעיפים (1)–(3) שאחריהם.

I. אני צריך **תְּבִנִית** אפייה עגולה.

II. **תְּבוּנָה** היא תכונה שנדרשת כדי לפתור בעיות חשיבה.

III. נדרשת **הִבְנָה** של חומר הלימוד כדי לפתור את הבחינה.

IV. מחקר איכותני דורש **הִתְבוּנָנוּת** מעמיקה.

(1) הקיפו את השם יוצא הדופן מבחינת השורש.

(2) השורש של השם יוצא הדופן הוא _____.

(3) השורש של שלושת השמות האחרים הוא _____.

ב. לפניכם ארבעה שמות.

הַשְׁתַּתְּפוּת, מְצִיאוֹת, חֲשִׁיבוֹת, נְכוֹנוֹת

ענו על שני הסעיפים (1)–(2).

(1) הקיפו את השם יוצא הדופן מבחינת דרך התצורה.

(2) דרך התצורה של השם יוצא הדופן היא _____.

ג. לפניכם ארבעה שמות.

מִסְעָדָה, מַחְסוֹן, מְסַפֵּר, מְסַגֵּד

ענו על שני הסעיפים (1)–(2).

(1) הקיפו את השם יוצא הדופן מבחינת משמעות המשקל.

(2) ציינו את משמעות המשקל של שלושת השמות האחרים. _____

ד. לפניכם ארבעה שמות המסתיימים בצורן סופי.

דְּגִלוֹן, תְּקִלְטוֹן, יִלְדוֹן, רֵאשׁוֹן

ענו על שלושת הסעיפים (1)–(3).

(1) הקיפו את השם יוצא הדופן מבחינת המשמעות של הצורן הסופי.

(2) ציינו את המשמעות של הצורן הסופי בשם יוצא הדופן. _____

(3) ציינו את המשמעות המשותפת לצורן הסופי בשלושת השמות האחרים. _____

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

9. לפניכם חמישה משפטים, ובכל אחד מהם יש פועל מודגש. קראו אותם, וענו על הסעיפים א–ב שאחריהם.

- (1) הזמרת **שָׁרָה** ברגש רב.
- (2) המורה **הִטִּיל** על תלמידיו מטלה קשה.
- (3) הפרשה **נוֹדְעָה** ברבים.
- (4) המרואיין **כָּנָה** את התופעה "ביזיון".
- (5) הארוחה **מוֹכְנָה**.

א. בטבלה שלפניכם מיינו את הפעלים המודגשים לפי הגזרה. ציינו בטבלה את מספר המשפט בלבד.

חסרי פ"נ	נחי פ"ו/ו	נחי ע"ו/ו	נחי ל"ו/ה

ב. בטבלה שלפניכם מיינו את הפעלים המודגשים לפי הבניין. ציינו בטבלה את מספר המשפט בלבד.

פעל (קל)	נפעל	פיעל	הפעיל	הופעל

10. לפניכם חמישה משפטים, ובכל אחד מהם חסרה מילת יחס. השלימו את מילת היחס החסרה בכל משפט.

- א. מורים רבים מסתייעים _____ ספרי לימוד ישנים בתרגול התלמידים בכיתה.
- ב. אנחנו התכווננו זמן רב _____ מבחן בספרות.
- ג. באולמות הקולנוע מבקשים _____ הצופים לכבות את הטלפונים הניידים שלהם בזמן הקרנת הסרט.
- ד. רבים מעדיפים שלא להתעמת _____ אנשים גם אם מדובר בעניינים עקרוניים.
- ה. השכנים התנצלו _____ הרעש החזק שנשמע מדירתם בזמן שערכו בה מסיבה.

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

11. לפניכם עשרה משפטים. בכל משפט יש שתי מילים מודגשות, אך רק אחת מהן נכונה בצורתה או בהקשרה במשפט. בחרו בחמישה משפטים, והקיפו בכל אחד מהם את הצורה הנכונה.

- א. הורים נדרשים למצוא פתרונות השגחה **יצירתיות / יצירתיים** לילדיהם בחופשת הקיץ.
- ב. סוף הפרשה **קרוב / קרובה** מתמיד.
- ג. במבחן יש להקפיד על **כתב / כתב** יד קריא.
- ד. האור בחדר השינה **כבוי / כבוי**.
- ה. בלילות קיץ **חמים / חמות** בני נוער רבים מבליים בגנים ציבוריים.
- ו. **הבית ספר / בית הספר** שלנו נמצא במרכז העיר.
- ז. מכל ילד או ילדה שמתחסנים **נדרשים / נדרש** פנקס חיסונים.
- ח. מועצת התלמידים התאמצה מאוד **כדי ש / כדי** כל התלמידים יצאו לטיול השנתי.
- ט. הנאשם שוחרר **למרות / אף כי** ההוכחות שהתביעה הציגה נגדו.
- י. סל התרופות חשוב לחולים רבים **מכיון / מכיון** שהוא מוזיל תרופות רבות.

12. לפניכם קטע ובו ארבעה משפטים (1)–(4). קראו את הקטע, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

(1) רשת האינטרנט היא אמצעי למציאת תשובות רבות. (2) היא הביאה לשינוי בדרך שבה אנחנו צורכים מידע. (3) בזכותה המידע נעשה נגיש בכל זמן ובכל מקום. (4) כולנו מחוברים כל הזמן לרשת האינטרנט, לכן אנחנו תמיד זמינים.

- א. בחרו מן הקטע שלושה משפטים: משפט פשוט, משפט מורכב ומשפט מחובר (מאוחה, איחוי). ליד כל אחד משמות הסוגים התחביריים שלפניכם כתבו את מספר המשפט המתאים מבין המשפטים שבחרתם מן הקטע.

משפט פשוט: _____

משפט מורכב: _____

משפט מחובר: _____
- ב. בקטע יש חמש מילים המסומנות בקו. בחרו בארבע מהן, וציינו את התפקיד התחבירי של כל אחת מהן.

היא (משפט 1) _____

היא (משפט 2) _____

מידע _____

נגיש _____

מחוברים _____

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

13. א. לפניכם משפט. קראו אותו, וענו על הסעיפים (1)–(2) שאחריו.
בספרייה העירונית מישוהו מקריא לילדים סיפורי מעשיות פעם בשבוע.
(1) כתבו את המשפט מחדש בלי נושא (משפט סתמי).

- (2) השלימו את המשפטים שלפניכם.
– במשפט המודגש הנושא הוא _____.
– במשפט הסתמי שכתבתם, המילה _____ משמשת גם נשוא וגם _____.
- ב. לפניכם משפט מחובר שחסרה בו מילת קישור. קראו אותו, וענו על הסעיפים (1)–(4) שאחריו.
חברי צופים במשחקי הכדורגל בהתלהבות רבה, אני צופה במשחקים בשקט מוחלט.
(1) השלימו במשפט את מילת הקישור החסרה.
(2) העתיקו מן המשפט מילה שתפקידה התחבירי הוא מושא. _____
(3) מהו תפקידה התחבירי של המילה "בהתלהבות" המסומנת בקו במשפט? _____
(4) מהו תפקידה התחבירי של המילה "צופה" המסומנת בקו במשפט? _____

(שימו לב: שאלה 14 בעמוד הבא.)

עברית: ספרות ולשון, קיץ תשפ"ג, מס' 14281

14. א. לפניכם שלושה משפטים. קראו אותם, וענו על הסעיפים (1)–(2) שאחריהם.

I. רבים סבורים שצפייה מרובה בטלוויזיה מזיקה לא רק לילדים, אלא גם למבוגרים. _____

II. חשוב להסביר לילדים מה הם הנזקים מצפייה מרובה בטלוויזיה, כדי למנוע מהם פגיעה אפשרית. _____

III. אם תינוקות יצפו זמן ממושך בטלוויזיה, תיפגע התפתחות השפה שלהם. _____

(1) בכל אחד משלושת המשפטים הקיפו את המילה או הצירוף המציינים את הקשר הלוגי שבו.

(2) ציינו ליד כל משפט את סוג הקשר הלוגי שבו.

בחרו את סוג הקשר הלוגי מן הרשימה שלפניכם:

סיבה ותוצאה, הוספה, תכלית, זמן, תנאי

ב. לפניכם ארבעה משפטים. קראו אותם, וענו על השאלה שאחריהם.

(1) מדינת ישראל משקיעה מיליארדי שקלים בהרחבה של הכבישים המהירים. _____

(2) הכבישים המהירים בארץ עמוסים כמעט בכל שעות היום. _____

(3) משאיות רבות נוסעות בכבישים המהירים בשעות הבוקר. _____

(4) בעתיד יוסיפו לכבישים המהירים מסלולים של תחבורה ציבורית. _____

בכל אחד מן המשפטים מסומן בקו הצירוף "הכבישים המהירים".

כתבו ליד כל משפט את התפקיד התחבירי של צירוף זה.

בחרו את התפקיד התחבירי מן הרשימה שלפניכם:

נושא, נושא, מושא, תיאור, לוואי

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"

"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضًا.
بالنجاح، مجلس الطلاب والشبيبة القطري"